Kohtulahendite kogumik

EUROOPA KOHTU OTSUS (suurkoda)

29. märts 2022*

Eelotsusetaotlus – Vastuvõetavus – ELTL artikkel 267 – Mõiste „kohus“ – ELL artikli 19 lõige 1 – Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 47 – Õigusriik – Tõhus kohtulik kaitse – Kohtunike sõltumatuse põhimõte – Seaduse alusel moodustatud kohus – Kohus, mille ühe liikme nimetas esimest korda kohtuniku kohale mittedemokraatliku režiimi täitevvõimuorgan – Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda, Poola) toimimine – Selle nõukoja moodustamise seaduse vastuolu põhiseadusega – Võimalus kvalifitseerida nõukoda erapooletuks ja sõltumatuks kohtuks liidu õiguse tähenduses

Kohtuasjas C-132/20,

mille ese on ELTL artikli 267 alusel Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 18. detsembri 2019. aasta otsusega esitatud eelotsusetaotlus, mis saabus Euroopa Kohtusse 10. märtsil 2020, menetluses

BN,

DM,

EN

versus

Getin Noble Bank S.A.,

menetluses osales:

Rzecznik Praw Obywatelskich,

EUROOPA KOHUS (suurkoda),

koosseisus: president K. Lenaerts, asepresident L. Bay Larsen, kodade presidendid A. Arabadjiev, A. Prechal, K. Jürimäe, C. Lycourgos, I. Jarukaitis (ettekandja), I. Ziemele ja J. Passer, kohtunikud M. Ilešič, T. von Danwitz, A. Kumin ja N. Wahl,

kohtujurist: M. Bobek,

kohtusekretär: osakonnajuhataja M. Aleksejev,

* Kohtumenetluse keel: poola.

arvestades kirjalikku menetlust ja 2. märtsi 2021. aasta kohtuistungil esitatut,

arvestades seisukohti, mille esitasid:

– Rzecznik Praw Obywatelskich, esindajad: M. Taborowski ja P. Filipek,

– Poola valitsus, esindajad: B. Majczyna, A. Dalkowska ja S. Żyrek,

– Euroopa Komisjon, esindajad: K. Herrmann, N. Ruiz García ja P. J. O. Van Nuffel,

olles 8. juuli 2021. aasta kohtuistungil ära kuulanud kohtujuristi ettepaneku,

on teinud järgmise

otsuse

1 Eelotsusetaotlus puudutab küsimust, kuidas tõlgendada ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teist lõiku, Euroopa Liidu põhiõiguste harta (edaspidi „harta“) artiklit 38 ning artikli 47 esimest ja teist lõiku, ELTL artikli 267 kolmandat lõiku ning nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes (EÜT 1993, L 95, lk 29; ELT eriväljaanne 15/02, lk 288) artikli 7 lõikeid 1 ja 2.

2 Taotlus on esitatud ühelt poolt BNi, DMi ja ENi ning teiselt poolt krediidiasutuse Getin Noble Bank S.A. vahelises kohtuvaidluses seoses väidetavalt ebaõiglase tingimusega BNi, DMi ja ENi ning selle krediidiasutuse vahel sõlmitud krediidilepingus.

Õiguslik raamistik

Liidu õigus

3 Direktiivi 93/13 artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on ette nähtud:

„1. Liikmesriigid tagavad, et tarbijate ja konkurentide huvides oleksid olemas piisavad ja tõhusad vahendid, et lõpetada ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad.

2. Lõikes 1 nimetatud vahendite hulka kuuluvad sätted, mille kohaselt isikud ja organisatsioonid, kellel on liikmesriigi õiguse alusel põhjendatud huvi tarbijat kaitsta, võivad kooskõlas siseriikliku õigusega pöörduda kohtute või pädevate haldusasutuste poole, kes otsustavad üldiseks kasutamiseks mõeldud lepingutingimuste ebaõigluse üle ning võivad kohaldada asjakohaseid ja tõhusaid vahendeid, et lõpetada selliste tingimuste jätkuv kasutamine.“

Poola õigus

Põhiseadus

4 Põhiseaduse artiklis 179 on sätestatud:

„Kohtunikud nimetab ametisse vabariigi president Krajowa Rada Sądownictwa [(riiklik kohtute nõukoda, Poola) (edaspidi „KRS“)] ettepanekul määramata ajaks.“

5 Põhiseaduse artikli 180 lõike 1 kohaselt ei saa kohtunikke ametist tagandada.

6 Põhiseaduse artikli 186 lõige 1 on sõnastatud järgmiselt:

„[KRS] on kohtute ja kohtunike sõltumatuse tagaja.“

7 Põhiseaduse artiklis 187 on sätestatud:

„1. [KRSi] kuuluvad:

1) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] esimene esimees, justiitsminister, [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] esimees ja vabariigi presidendi määratud isik,

2) [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast valitud 15 liiget,

3) [Sejmi (Poola seim)] poolt oma liikmete hulgast valitud neli liiget ja senati poolt oma liikmete hulgast valitud kaks liiget.

[…]

3. [KRSi] liikmete volitused kehtivad neli aastat.

4. [KRSi] ülesehitus, tegevusvaldkond ja töökord ning selle liikmete valimise kord määratakse kindlaks seadusega.“

8 Põhiseaduse artikli 190 lõikes 1 on ette nähtud:

„[Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus, Poola)] otsused on kõigile kohustuslikud ja lõplikud.“

6. veebruari 1928. aasta dekreetseadus üldkohtute korralduse kohta

9 6. veebruari 1928. aasta dekreetseaduse üldkohtute korralduse kohta (rozporządzenie z mocą ustawy – Prawo o ustroju sądów powszechnych) põhikohtuasjas asjakohase, kuni 1. septembrini 1985 kehtinud redaktsiooni (*Dz. U.*, 1964, nr 6, jrk nr 40; edaspidi „6. veebruari 1928. aasta dekreetseadus üldkohtute korralduse kohta“) artiklis 2 oli ette nähtud:

„Poola Rahvavabariigis on õigusemõistmise eesmärk kaitsta:

a) rahvademokraatlikku süsteemi ja selle arengut sotsialismi suunas;

[…]“.

10 Dekreetseaduse artikli 53 kohaselt nimetas üldkohtute kohtunikud ametisse Rada Państwa (Poola Rahvavabariigi riiginõukogu) justiitsministri ettepanekul.

11 Dekreetseaduse artikli 57 kohaselt andis Poola Rahvavabariigi nimetatud kohtunik ametisse astumisel vande pädeva kohtu esimehele vastavalt ettenähtud sõnastusele, kuid ei andnud enam vannet siis, kui ta vahetas ametikohta.

12 Vande sõnastus oli ette nähtud 6. oktoobri 1948. aasta määruses ministrite, riigiametnike, kohtunike ja prokuröride ning riiklike julgeolekuteenistujate vande andmise kohta (dekret o rocie ślubowania ministrów, funkcjonariuszów państwowych, sędziów i prokuratorów oraz funkcjonariuszów służby bezpieczeństwa publicznego) (*Dz. U.* 1948, nr 49, jrk nr 370). Määruse artikli 1 punkti C kohaselt andis kohtunik vande vastavalt järgmisele sõnastusele:

„Ma tõotan pühalikult anda oma panuse […] kohtuniku ametikohal, mis on mulle usaldatud, minu tegevusvaldkonnas ja kõiki oma võimeid rakendades, et aidata maksma panna Poola demokraatliku riigi – millele ma jään alati truuks – vabadus, suveräänsus ja võim; kaitsta ja tugevdada korda, mis põhineb Poola Rahvavabariigi põhiseaduslikel põhimõtetel ühiskonna, majanduse ja poliitika kohta; tõotan kaitsta õigusnorme, koheldes kõiki kodanikke võrdselt; tugevdada õiguse järgimist ja lojaalsust Poola demokraatlikule riigile; täita oma ametiülesandeid pühendunult ja hoolsalt, mõista õigust erapooletult, lähtudes oma südametunnistusest ja kooskõlas õigusnormidega, austades ametisaladust ning juhindudes menetluses väärikuse, aususe ja sotsiaalse õigluse põhimõtetest.“

13 Vastavalt 6. veebruari 1928. aasta dekreetseaduse üldkohtute korralduse kohta artikli 59 lõikele 1 vabastas Poola Rahvavabariigi riiginõukogu justiitsministri ettepanekul kohtuniku ametist, kui viimane ei taganud kohtuniku kohustuste nõuetekohast täitmist.

20. juuni 1985. aasta seadus üldkohtute korralduse kohta

14 20. juuni 1985. aasta seaduse üldkohtute korralduse kohta (ustawa – Prawo o ustroju sądów powszechnych) (*Dz. U.* nr 31, jrk nr 137) kuni 29. detsembrini 1989 kehtinud redaktsiooni artikli 6 lõikes 2 oli sätestatud:

„Kohtunikud nimetab ametisse ja vabastab ametist [Poola Rahvavabariigi] riiginõukogu justiitsministri ettepanekul.“

15 Selle seaduse artikkel 59 oli sõnastatud järgmiselt:

„1. Ametisse asumise hetkel annab kohtunik justiitsministrile järgmise vande:

„Ma tõotan pühalikult anda oma panuse kohtuniku ametikohal, mis on mulle usaldatud, minu tegevusvaldkonnas ja kõiki oma võimeid rakendades, et aidata maksma panna Poola Rahvavabariigi – millele ma jään alati truuks – vabadust, suveräänsust ja arengut kõigis valdkondades; kaitsta riigi poliitilist, sotsiaalset ja majanduslikku ülesehitust ning töötajate saavutusi, kollektiivomandit ning kodanike õigusi ja nende seadusega kaitstud huve; tagada rahva õigusriik ja tugevdada kodanike õigusteadvust; täita oma ametiülesandeid pühendunult ja hoolsalt, mõista õigust erapooletult, lähtudes oma südametunnistusest ja kooskõlas õigusnormidega, austades riigi- ja ametisaladust ning juhindudes menetluses väärikuse, aususe ja sotsiaalse õigluse põhimõtetest“.

[…]

3. Kohtunik, kes vahetab ametikohta, ei anna uut vannet; see ei kehti [Poola Rahvavabariigi] kõrgeima kohtu kohtuniku ametikohale nimetamisel.“

16 Nimetatud seaduse artiklis 61 oli ette nähtud:

„1. [Poola Rahvavabariigi] riiginõukogu vabastab justiitsministri ettepanekul kohtuniku ametist, kui viimane ei anna tagatisi kohtuniku kohustuste nõuetekohaseks täitmiseks. Enne ettepaneku esitamist kuulab justiitsminister ära kohtuniku selgitused, välja arvatud juhul, kui see ei ole võimalik. […]

[…]

3. Kohtunik kaotab õiguse õigust mõista niipea, kui otsus tema ametist vabastamise kohta on talle teatavaks tehtud.“

12. mai 2011. aasta KRSi seadus

17 12. mai 2011. aasta riikliku kohtute nõukoja seaduse (ustawa o Krajowej Radzie Sądownictwa, *Dz. U.* 2011, nr 126, jrk nr 714; edaspidi „12. mai 2011. aasta KRSi seadus“) artikli 11 lõigetes 1–5 oli sätestatud:

„1. Kõrgeima kohtu kohtunike üldkogu valib selle kohtu kohtunike hulgast kaks nõukoja liiget.

2. Kõrgeima halduskohtu kohtunike üldkogu koos vojevoodkonna halduskohtute üldkogude esindajatega valib halduskohtute kohtunike hulgast kaks nõukoja liiget.

3. Apellatsioonikohtute kohtunike üldkogude esindajate kogu valib endi hulgast kaks nõukoja liiget.

4. Riigi kohtute kohtunike üldkogude esindajate kogu valib endi hulgast kaheksa nõukoja liiget.

5. Sõjaväekohtute kohtunike kogu valib endi hulgast ühe nõukoja liikme.“

18 Seaduse artikkel 12 oli sõnastatud järgmiselt:

„1. Vojevoodkonna halduskohtute kohtunike üldkogud valivad oma liikmete hulgast kaks esindajat.

2. Halduskohtute kohtunike üldkogude esindajate valimine toimub hiljemalt nõukoja nende liikmete ametiaja lõppemisele eelneval kuul, kes valitakse halduskohtute kohtunike hulgast. Esindajad valitakse neljaks aastaks.“

19 Nimetatud seaduse artiklis 13 oli ette nähtud:

„1. Apellatsioonikohtute kohtunike kogud valivad apellatsioonikohtute kohtunike esindajateks oma liikmete hulgast ühe viiendiku konkreetse apellatsioonikohtu kohtunike arvust.

2. Regionaalsete kohtute kohtunike üldkogud valivad regionaalsete kohtute kohtunike esindajateks oma liikmete hulgast 1/50 regionaalse kohtu kohtunike arvust.

3. Lõigetes 1 ja 2 nimetatud esindajate valimine toimub hiljemalt nõukoja nende liikmete ametiaja lõppemisele eelneval kuul, kes valitakse üldkohtute kohtunike hulgast. Esindajad valitakse neljaks aastaks.

[…]“.

KRSi seadus

20 12. mai 2011. aasta KRSi seadust muudeti muu hulgas 8. detsembri 2017. aasta seadusega riikliku kohtute nõukoja seaduse ja teiste seaduste muutmise kohta (ustawa o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 3) ning 20. juuli 2018. aasta seadusega üldkohtute korralduse seaduse ja teiste seaduste muutmise kohta (ustawa o zmianie ustawy – Prawo o ustroju sád ó w powszechnych oraz niektórych innych ustaw) (*Dz. U.* 2018, jrk nr 1443) (edaspidi „KRSi seadus“).

21 KRSi seaduse artiklis 9a on sätestatud:

„1. Seim valib Sąd Najwyższy [(Poola kõrgeim kohus)], üldkohtute, halduskohtute ja sõjaväekohtute kohtunike hulgast 15 [KRSi] liiget ühiseks nelja-aastaseks ametiajaks.

[…]“.

22 Selle seaduse artikli 37 lõikes 1 on sätestatud:

„Kui kohtuniku ametikohale on kandideerinud mitu kandidaati, analüüsib ja hindab [KRS] kõiki kandideerimistaotlusi koos. Sellisel juhul võtab [KRS] vastu kõiki kandidaate puudutava resolutsiooni, mis hõlmab otsuseid kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta.“

23 Seaduse artiklis 44 on ette nähtud:

„1. Menetlusosaline võib pöörduda kaebusega [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] poole põhjendusel, et [KRSi] resolutsioon on õigusvastane, kui seaduses ei ole sätestatud teisiti. […]

1a. Konkreetsetel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise juhtudel võib kaebuse esitada [Naczelny Sąd Administracyjnyle (Poola kõrgeim halduskohus)]. Sellistel juhtudel ei ole võimalik kaebust esitada [Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus)]. [Naczelny Sąd Administracyjnyle (Poola kõrgeim halduskohus)] esitatud kaebuse aluseks ei saa olla väide, et kandidaadi kriteeriumidele vastavust, mida võetakse arvesse [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamise kohta otsuse tegemisel, on hinnatud valesti.

1b. Kui kõik menetlusosalised ei ole [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise konkreetsetel juhtudel artikli 37 lõikes 1 osutatud resolutsiooni vaidlustanud, jõustub see osas, mis hõlmab otsust teha [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepanek, ja osas, mis hõlmab otsust jätta esitamata sama kohtu kohtunikuks nimetamise ettepanek menetlusosaliste puhul, kes ei ole kaebust esitanud.

2. Kaebus esitatakse [KRSi] esimehe kaudu kahe nädala jooksul resolutsiooni ja selle põhjenduste teatavakstegemisest. […]

[…]

4. Konkreetsetel [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise juhtudel võrdub see, kui [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] tühistab [KRSi] resolutsiooni [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametisse nimetamise ettepaneku esitamata jätmise kohta, sellega, et vastu on võetud kaebuse esitanud menetlusosalise kandidatuur vabale [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mille suhtes on [KRSi] menetlus [Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus)] otsuse tegemise kuupäeva seisuga pooleli, või sellise menetluse puudumise korral tulevasele vabale [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] kohtuniku ametikohale, mis välja kuulutatakse."

Tsiviilseadustik

24 23. aprilli 1964. aasta seaduse tsiviilseadustiku kehtestamise kohta (ustawa – Kodeks cywilny) (*Dz. U.* 1964, nr 16) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artikli 385^1 lõikes 1 on ette nähtud:

„Tarbijalepingu tingimused, mille suhtes ei ole eraldi kokku lepitud, ei ole tarbijale siduvad, kui need määratlevad tarbija õigused ja kohustused viisil, mis on vastuolus heade tavadega, ja ilmselgelt kahjustavad tarbija huve (ebaseaduslikud lepingutingimused). Käesolev säte ei puuduta tingimusi, milles on määratletud poolte põhikohustused, sealhulgas hind või tasu, kui need on sõnastatud üheti mõistetavalt."

Tsiviilkohtumenetluse seadustik

25 17. novembri 1964. aasta seaduse tsiviilseadustiku kehtestamise kohta (ustawa – Kodeks postępowania cywilnego) põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni (edaspidi „tsiviilkohtumenetluse seadustik") artiklis 367 on ette nähtud:

„1. Üldkohtu otsuse peale võib edasi kaevata teise astme kohtusse.

2. Rajoonikohtu otsuse peale esitatud apellatsioonkaebusi vaatab läbi regionaalne kohus ning regionaalse kohtu esimeses astmes tehtud otsuse peale esitatud apellatsioonkaebusi vaatab läbi [Sąd Apelacyjny (apellatsioonikohus, Poola)].

3. Teise astme kohus vaatab asja läbi kolmeliikmelise kohtukoosseisus. Kinniseks kuulutatud asja lahendab kohtunik ainuisikuliselt, välja arvatud juhul, kui ta teeb kohtuotsuse."

26 Seadustiku artiklis 379 on sätestatud:

„Menetlus on tühine, kui:

[…]

4) asja menetleva kohtu koosseis on õigusnormidega vastuolus või kui kohtuasja arutamisel osales kohtunik, kelle osalemine on seaduse alusel välistatud […]".

27 Seadustiku artiklis 398^{3} on sätestatud:

„1. Pool võib kassatsioonkaebuse esitada järgmistel alustel:

[…]

2) menetlusnormide rikkumise korral, kui see rikkumine võis tegelikult mõjutada vaidluse tulemust.“

28 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artikli 398^{13} lõikes 1 on ette nähtud, et „[Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] vaatab kassatsioonkaebuse läbi nõuete ja väidete piires; nõuete piires võtab kohus siiski omal algatusel arvesse menetluse tühisust“.

29 Seadustiku artiklis 398^{15} on sätestatud:

„1. Kui [Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)] rahuldab kassatsioonkaebuse, tühistab ta vaidlustatud kohtuotsuse tervikuna või osaliselt ja saadab kohtuasja uueks läbivaatamiseks kohtule, kes otsuse tegi, või mõnele muule sama astme kohtule. […]

2. Kui asi saadetakse uueks läbivaatamiseks tagasi, vaatab kohus asja läbi teises kohtukoosseisus.“

30 Tsiviilkohtumenetluse seadustiku artiklis 401 on täpsustatud:

„Menetluse taasavamist tühisuse tõttu on võimalik taotleda, kui:

1) kohtukoosseisus osales isik, kellel puudusid selleks volitused, või kui otsuse tegi kohtunik, kelle välistamise alus tuleneb seadusest, ja kui poolel ei olnud enne kohtuotsuse jõustumist võimalik seadusest tulenevale välistavale asjaolule tugineda.

[…]“.

Põhikohtuasi ja eelotsuse küsimused

31 BN, DM ja EN palusid 28. veebruari 2017. aasta hagiavalduses, mis saabus Sąd Okręgowy w Świdnicysse (Świdnica regionaalne kohus, Poola) 3. märtsil 2017, mõista Getin Noble Bankilt neile solidaarselt välja 175 107,10 Poola zlotti (PLN) (ligikaudu 39 485 eurot) koos seadusjärgse viivisega ning väitsid, et välisvaluutaga – nimelt Šveitsi frangiga – indekseeritud hüpoteeklaenulepingus sisalduv laenu indekseerimise mehhanism on ebaõiglane ja samuti on ebaõiglane pakettkindlustuse tingimus laenu kehtivuse esimese kolme kuu jooksul hüpoteegi seadmisest keeldumise korral.

32 Nimetatud kohus mõistis 21. augusti 2018. aasta otsusega Getin Noble Bankilt põhikohtuasja hagejatele välja kokku 16 120,12 zlotti (ligikaudu 3634 eurot), millele lisandus seadusjärgne viivis, ning kvalifitseeris õigusvastaseks põhikohtuasjas kõne all oleva laenulepingu tingimused, mis võimaldasid pangal Šveitsi frangi vahetuskursi kindlaks määrata meelevaldselt, selle asemel et võtta arvesse Narodowy Bank Polski (Poola riigipank) kindlaks määratud keskmist kurssi, kuid ei tuvastanud siiski indekseerimismehhanismi kui terviku tühisust.

33 Põhikohtuasja hagejad esitasid selle kohtuotsuse peale apellatsioonkaebuse Sąd Apelacyjny we Wrocławiule (Wrocławi apellatsioonikohus, Poola). Nimetatud kohus jättis 28. veebruari 2019. aasta otsusega selle kohtuotsuse muutmata.

34 Põhikohtuasja hagejad esitasid apellatsioonikohtu otsuse peale Sąd Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus) ehk eelotsusetaotluse esitanud kohtule kassatsioonkaebuse, milles nad väidavad sisuliselt, et see kohtuotsus rikub tsiviilseadustiku põhikohtuasjas kohaldatava redaktsiooni artiklit 385[1], kuna selles ei tuvastatud, et põhikohtuasjas kõne all olevas lepingus ette nähtud indekseerimistingimuse ebaõiglus muudab lepingus ette nähtud indekseerimismehhanismi tervikuna poolte vahel kohaldamatuks.

35 Kassatsioonkaebuse vastuvõetavuse analüüsimisel märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, mis koosneb Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) tsiviilkolleegiumi ühest kohtunikust, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõigete 1 ja 2 kohaselt peavad liikmesriigid ette nägema võimaluse pöörduda haldusasutuste või kohtute poole, et tehtaks kindlaks, kas lepingutingimused on ebaõiglased, ning et Poola õiguses on niisugusel juhul ette nähtud kohtule hagi esitamine. Seetõttu leiab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et liikmesriigi asutus, kes kontrollib, kas lepingutingimused on ebaõiglased, peab vastama kõigile tingimustele, et teda saaks pidada „kohtuks“ liidu õiguse tähenduses.

36 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Wrocławi apellatsioonikohus) kohtukoosseis, kes tegi 28. veebruari 2019. aasta kohtuotsuse, mille peale on eelotsusetaotluse esitanud kohtusse edasi kaevatud (edaspidi „edasikaevatud kohtuotsus“), koosnes kolmest kohtunikust, nimelt FOst, GPst ja HKst, kelle sõltumatuse võib seada kahtluse alla, arvestades nende kohtunikuametisse nimetamisega seotud asjaolusid.

37 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib kõigepealt, et FO esimene nimetamine kohtuniku ametikohale tuleneb Poola Rahvavabariigi riiginõukogu 9. märtsi 1978. aasta resolutsioonist, seejärel nimetati ta kohtunikuametisse Sąd Wojewódzkisse (vojevoodkonna kohus, Poola) Poola Rahvavabariigi riiginõukogu 18. aprilli 1984. aasta resolutsiooniga, ning lõpetuseks nimetati ta kohtunikuametisse Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) Poola Vabariigi presidendi 23. jaanuari 1998. aasta otsusega, mis võeti vastu KRSi ettepanekul. GP ja HK omakorda nimetati kohtunikuametisse Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) Poola Vabariigi presidendi 12. märtsi 2015. aasta ja 16. aprilli 2012. aasta otsusega.

38 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib, et FO nimetati seega oma esimesele kohtuniku ametikohale ajal, mil Poola Rahvavabariik (edaspidi „Poola RV“) oli kommunistlik riik, ja leiab, et tema hilisem nimetamine Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Wrocławi apellatsioonikohus) kohtuniku ametikohale tulenes varasemast otsusest, mille tegid organid, mis ei olnud demokraatlikud ega erapooletud. Lisaks ei kontrollitud pärast Poola RV kommunistliku režiimi lõppu, kas selle režiimi kehtimise ajal olid selle režiimi poolt ametisse nimetatud kohtunikud järginud õigusemõistmise sõltumatuse põhimõtet.

39 Eelotsusetaotluse esitanud kohus märgib samuti, et 1998. aastal FO ametisse nimetamisel Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) ei pidanud KRSi resolutsioonid olema põhistatud ning lisaks ei saanud neid ka kohtus vaidlustada.

40 Peale selle tõdeb eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) tuvastas 20. juuni 2017. aasta otsuses, et ajavahemikus 2000–2018 ei tegutsenud KRS läbipaistvalt ja selle kohtukoosseisud olid põhiseadusega vastuolus. Eelotsusetaotluse esitanud kohtu sõnul nimetati GP ja HK kohtunikuna Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) ametisse just selles ajavahemikus.

41 Selles kontekstis tekkis eelotsusetaotluse esitanud kohtul küsimus, kas õiguse tõhusale kohtulikule kaitsele järgimise tagamiseks on ta kohustatud omal algatusel analüüsima, kas Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Wrocławi apellatsioonikohus) kohtukoosseis, kes tegi edasikaevatud kohtuotsuse, vastas sõltumatuse ja erapooletuse nõuetele, ning seda hoolimata Poola põhiseaduse sätetest, mis tagavad kohtunike ametist tagandamise keelu.

42 Eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul tuleb kohtuniku ametisse nimetamisega seotud faktilisi ja õiguslikke asjaolusid kohtumenetluse igas etapis analüüsida, et tuvastada, kas kohtukoosseis, millesse ta kuulub, on sõltumatu. Sõltumatuse ja erapooletuse nõuete järgimist tuleb seega hinnata konkreetselt, st võttes arvesse kohtunike ametisse nimetamise korra võimalikku mõju läbivaadatavale kohtuasjale.

43 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab nimelt, et kui kohtu sõltumatust või kohtuniku ametisse nimetamise õiguspärasust tuleks hinnata abstraktselt, st analüüsimata puudutatud kohtuniku ametisse nimetamise protsessi võimalikku mõju läbivaadatavale kohtuasjale, võimaldaks see kõrvale hoida kohtunike ametist tagandamise keelu reeglitest, mis on üldjuhul kehtestatud konstitutsiooniliste sätetega. Sellega seoses rõhutab eelotsusetaotluse esitanud kohus, et kohtuniku ametisse nimetamise kahtluse alla seadmine on üldjuhul võimatu, arvestades põhiseadust ja Poola konstitutsioonikohtu praktikat.

44 Seega võimaldab eelotsusetaotluse esitanud kohtu hinnangul ainult kohtuniku „individuaalsete omaduste“, nagu tema eetiliste seisukohtade konkreetne analüüsimine tema sõltumatuse hindamisel säilitada õigussubjektide usalduse kohtute vastu.

45 Eelotsusetaotluse esitanud kohus leiab aga, et arvestades 19. novembri 2019. aasta kohtuotsust A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982), võib kohtu sõltumatust või kohtuniku ametisse nimetamise õiguspärasust hinnata üksnes abstraktselt.

46 Sellega seoses märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et 5. detsembri 2019. aasta otsusega järgis Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) viidatud Euroopa Kohtu otsust ja leidis esiteks, et KRS ei ole erapooletu ega seadusandlikust ja täitevvõimust sõltumatu organ, ning teiseks ei ole Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) distsiplinaarkolleegium kohus liidu õiguse ega riigisisese õiguse tähenduses.

47 Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) tsiviilkolleegium, kriminaalkolleegium ning töö- ja sotsiaalkindlustusasjade kolleegium võtsid 23. jaanuaril 2020 ilma eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku osaluseta vastu ühisresolutsiooni, millega kinnitati eelmises punktis nimetatud 5. detsembri 2019. aasta otsusest tulenevat kohtupraktikat.

48 See resolutsioon on nimetatud kohtuniku hinnangul siiski vastuolus ühe teise, 8. jaanuari 2020. aasta resolutsiooniga, mis on samuti siduv ja mille on vastu võtnud sama kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium. Viimati nimetatud resolutsioonist nähtub esiteks, et kui Sad Najwyższyle (Poola kõrgeim kohus) on esitatud kaebus KRSi resolutsiooni peale, mis puudutab

kohtuniku kandidaati, siis peab kohus analüüsima, kas KRS on 19. novembri 2019. aasta kohtuotsust A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) silmas pidades sõltumatu, ning teiseks võib Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) KRSi resolutsiooni tühistada üksnes kahel juhul, nimelt siis, kui kaebaja tõendab, et KRSi erapoolikus mõjutas resolutsiooni sisu, või – olukorras, kus puudutatud kohtunik on juba ametisse nimetatud, ja arvestades põhiseadusest tulenevat keeldu hinnata kohtuniku ametisse nimetamise akti kehtivust – kui kaebaja tõendab, et kohus, kuhu puudutatud kohtunik kuulub, ei ole erapooletu ja sõltumatu.

49 Neil asjaoludel otsustas Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) menetluse peatada ja esitada Euroopa Kohtule järgmised eelotsuse küsimused:

„1. Kas [ELL] artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes [harta] artikli 47 [esimese ja teise lõiguga] ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artiklit 38 ja direktiivi [93/13] artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et sõltumatu ja erapooletu ning nõuetekohase pädevusega kohus liidu õiguse tähenduses on organ, millesse kuulub isik, kelle on esmakordselt või korduvalt (kõrgema astme kohtusse) kohtuniku ametikohale nimetanud totalitaarse, mittedemokraatliku, kommunistliku valitsemiskorraga riigi täitevvõimu poliitiline organ (Poola Rahvavabariigi riiginõukogu) selle riigi justiitsministri ettepanekul, võttes arvesse […] ametisse nimetamise kriteeriumide läbipaistvuse puudumist, […] võimalust kohtunik igal ajal ametist vabastada, […] asjaolu, et kohtunike valiku protsessis ei osalenud ei kohtute omavalitsusorgan ega […] demokraatlike valimiste tulemusel nimetatud pädevad ametivõimud – olukord, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas õigussubjektidele sisendama?

2. Kas [esimesele küsimusele] vastamisel on oluline, et hilisem kohtuniku ametikohale nimetamine (kõrgema astme kohtutesse) võis toimuda nõutud tööperioodi (staaži) tunnustamise alusel ja hinnangu alusel tööle ametikohal, millele isiku vähemalt esimesel korral nimetas [esimeses küsimuses] viidatud poliitiline organ selles küsimuses kirjeldatud korra alusel – olukord, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas õigussubjektidele sisendama?

3. Kas [esimesele küsimusele] vastamisel on oluline, et hilisema kohtuniku ametikohale nimetamise (kõrgeima astme kohtutesse, v.a Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)) tingimuseks ei olnud kohtunikuvande andmine, milles kohtunik lubaks austada demokraatliku ühiskonna väärtusi, ja […] et esmakordsel ametisse nimetamisel tõotas puudutatud isik kaitsta kommunistliku riigi poliitilist korda ja nn rahvavabariigi õigusriiki – olukord, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas õigussubjektidele sisendama?

4. Kas ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes harta artikli 47 [esimese ja teise lõiguga] ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artiklit 38 ja direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et sõltumatu ja erapooletu ning nõuetekohase pädevusega kohus liidu õiguse tähenduses on organ, millesse kuulub isik, kelle esmakordsel või hilisemal (kõrgema astme kohtusse) kohtuniku ametikohale nimetamisel on jämedalt rikutud Euroopa Liidu liikmesriigi põhiseaduse sätteid, kuivõrd hiljem kohtuniku ametikohale nimetatud isiku kandidatuuri esitas organ (Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda)), mis loodi vastuolus

Euroopa Liidu liikmesriigi põhiseadusega, nagu on tuvastanud selle liikmesriigi konstitutsioonikohus – olukord, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas õigussubjektidele sisendama?

5. Kas ELL artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes harta artikli 47 [esimese ja teise lõiguga] ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artiklit 38 ja direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et sõltumatu ja erapooletu ning nõuetekohase pädevusega kohus liidu õiguse tähenduses on organ, millesse kuulub isik, kelle kandidatuur on esmakordsel või hilisemal (kõrgema astme kohtusse) kohtuniku ametikohale nimetamisel esitatud kandidaatide hindamise organi (Krajowa Rada Sądownictwa (riiklik kohtute nõukoda)) menetluses, kui see menetlus ei vastanud kandidaatide valimise reeglite avatuse ja läbipaistvuse kriteeriumile – olukord, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas õigussubjektidele sisendama?

6. Kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, artiklit 2, artikli 4 lõiget 3, artikli 6 lõiget 3 koostoimes harta artikli 47 [esimese ja teise lõiguga] ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artiklit 38 ja direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et selleks, et tagada tõhus kohtulik kaitse, eesmärgiga takistada ebaõiglaste tingimuste süstemaatilist kasutamist lepingutes, mille müüja või teenuste osutaja tarbijatega sõlmib, peab Euroopa Liidu liikmesriigi viimase astme kohus (Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus)) menetluse igas staadiumis omal algatusel hindama, kas:
   a) [esimeses ja neljandas küsimuses] nimetatud kohus vastab liidu õiguse tähenduses sõltumatu ja erapooletu ning nõuetekohase pädevusega kohtu kriteeriumidele olenemata nendes küsimustes nimetatud kriteeriumidele antava hinnangu mõjust ebaõiglast lepingutingimust käsitleva kohtuotsuse sisule;
   b) [esimeses ja neljandas küsimuses] nimetatud kohtu menetlus on õiguspärane?

7. Kas ELL artiklit 2, artikli 6 lõikeid 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teist lõiku koostoimes harta artikli 47 [esimese ja teise lõiguga] ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artiklit 38 ja direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et […] liidu liikmesriigi põhiseaduse sätted, mis reguleerivad kohtute korraldust või kohtunike ametisse nimetamist ja välistavad kohtuniku ametisse nimetamise nõuetekohasuse hindamise, võivad […] liidu õiguse kohaselt takistada kohtu või sellesse kuuluva kohtuniku sõltumatuse puudumise tuvastamist [esimeses kuni viiendas küsimuses] viidatud põhjustel?“

Kiirendatud menetluse taotlus ja eelisjärjekorras läbivaatamine

50 Eelotsusetaotluse esitanud kohus palus Euroopa Kohtul kohaldada käesolevas kohtuasjas Euroopa Kohtu kodukorra artikli 105 alusel kiirendatud menetlust. Taotluse põhjenduseks väitis ta, et sellise menetluse kohaldamine on sisuliselt põhjendatud nii edasikaevatud kohtuotsuse õiguspärasuse hindamiseks kui ka vajadusega tuvastada, et paljude Poola kohtunike konstitutsioonilise staatuse kahtluse alla seadmine liidu õiguse seisukohast on õiguspärane, ja seega vajadusega tuvastada nendest kohtunikest koosnevate kohtukoosseisude tehtud otsuste laad ja tagajärjed. Lisaks on selline menetlus põhjendatud asjaoluga, et Euroopa Kohtu otsus käesolevas kohtuasjas võib täiendada liidu õiguse tõlgendust, et vältida vastuolu põhiseaduse ja liidu õiguse vahel, nagu viimast on tõlgendatud 19. novembri 2019. aasta kohtuotsuses A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982), ning selle kohtuotsuse alusel Poola kohtute tehtud kohtulahendites.

51 Kodukorra artikli 105 lõikes 1 on ette nähtud, et Euroopa Kohtu president võib eelotsusetaotluse esitanud kohtu taotlusel või erandkorras omal algatusel otsustada, olles ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ära kuulanud, lahendada eelotsusetaotluse kiirendatud menetluses, kui kohtuasja laad nõuab asja lahendamist lühikese aja jooksul.

52 Sellega seoses väärib meeldetuletamist, et selline kiirendatud menetlus on menetluslik vahend erakorralisele kiireloomulisusele vastamiseks. Lisaks nähtub Euroopa Kohtu praktikast samuti, et kiirendatud menetlust ei pruugita kohaldada, kui kohtuasjas tekkinud õiguslike probleemide tundlikkus ja keerukus on sellise menetluse kohaldamisega raskesti ühitatavad, eelkõige kui Euroopa Kohtu menetluse kirjalikku osa ei ole otstarbekas lühendada (18. mai 2021. aasta kohtuotsus Asociația „Forumul Judecătorilor din România“ jt, C-83/19, C-127/19, C-195/19, C-291/19, C-355/19 ja C-397/19, EU:C:2021:393, punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika).

53 Käesoleval juhul jättis Euroopa Kohtu president 8. mai 2020. aasta otsusega pärast ettekandja-kohtuniku ja kohtujuristi ärakuulamist taotluse lahendada käesolev kohtuasi kiirendatud menetluses rahuldamata. Nimelt, kuigi põhimõtteliselt ei ole kohtuasja keerukus ja selle lahendamise kiireloomulisus korrelatsioonis, tuleb tõdeda, et kiirendatud menetluse kohaldamine on käesolevas asjas tekkinud õiguslike probleemide tundlikkuse ja keerukusega raskesti ühitatav (vt analoogia alusel Euroopa Kohtu presidendi 18. oktoobri 2017. aasta määrus Weiss jt, C-493/17, ei avaldata, EU:C:2017:792, punkt 13). Lisaks tuleb rõhutada, et eelotsusetaotlus saabus Euroopa Kohtusse ligikaudu kolm kuud pärast selle kuulutamist, mis näitab, et käesolev kohtuasi ei puuduta erakordselt kiireloomulist olukorda.

54 Samas otsustas Euroopa Kohtu president 8. mail 2020 eelotsusetaotluse esitanud kohtu argumente arvestades menetleda käesolevat kohtuasja kodukorra artikli 53 lõike 3 alusel eelisjärjekorras.

Menetluse suulise osa uuendamise taotlus

55 Euroopa Kohtu kantseleisse 29. detsembril 2021 saabunud dokumendiga palus Poola valitsus menetluse suulist osa uuendada.

56 Nimetatud valitsus põhjendas seda taotlust asjaoluga, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) tühistas 13. detsembri 2020. aasta otsusega sama kohtu, kuid teises koosseisus tehtud otsuse muu hulgas põhjusel, et ei olnud mingit tagatist, et see kohus järgis kohtutelt nõutava sõltumatuse ja erapooletuse standardit. Valitsuse hinnangul tugevdavad selle otsuse sisu ja sellest tulenevad tagajärjed argumente, mis ta on Euroopa Kohtule käesolevas kohtuasjas juba esitanud, ning seetõttu väärivad need kohtuasja raames analüüsimist.

57 Selle kohta tuleb märkida, et vastavalt kodukorra artiklile 83 võib Euroopa Kohus igal ajal, olles kohtujuristi ära kuulanud, määrusega uuendada menetluse suulise osa, eelkõige kui ta leiab, et tal ei ole piisavalt teavet või kui pool on pärast suulise osa lõpetamist esitanud uue asjaolu, millel on otsustav tähtsus Euroopa Kohtu lahendile.

58 Käesoleval juhul leiab Euroopa Kohus pärast kohtujuristi ärakuulamist siiski, et pärast menetluse kirjalikku osa ja Euroopa Kohtus toimunud kohtuistungit on tal kogu vajalik teave käesoleva eelotsusetaotluse lahendamiseks. Veel märgib ta, et Poola valitsuse esitatud menetluse suulise osa uuendamise taotlusest ei ilmne ühtegi uut asjaolu, mis võiks mõjutada otsust, mille kohus peab tegema.

59 Poola valitsus ei väida nimelt, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) 13. detsembri 2020. aasta otsus mõjutaks kuidagi põhikohtuasja menetlust. Ta väidab üksnes, et selles otsuses esitatud põhjendused „tugevdavad argumente“, mille ta on Euroopa Kohtule käesolevas kohtuasjas juba esitanud.

60 Neil asjaoludel ei ole põhjust menetluse suulist osa uuendada.

Eelotsusetaotluse vastuvõetavus

61 Rzecznik Praw Obywatelskich (ombudsman, Poola) väidab, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, kuna eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku ametisse nimetamisel on eiratud õigusnorme ning õiguspäraselt võib kahelda tema sõltumatuses ja erapooletuses.

62 Sellega seoses väidab ombudsman esiteks, et käesoleval juhul ei saa seda kohtunikku käsitada „kohtuna“ liidu õiguse tähenduses. Eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku ametisse nimetamisel toime pandud rikkumiste laad ja raskus õõnestasid ametisse nimetamise protsessi õiguspärasust ning seetõttu kaotas see kohtunik oma staatuse kohtuna. Kõnealused rikkumised on nimelt sellised, et need ei võimalda asuda seisukohale, et nimetatud kohtunikku võib käsitada õiguspäraselt moodustatud kohtuna, mis vastab „seaduse alusel moodustatud“ kohtu kriteeriumile.

63 Teiseks väidab ombudsman, et kõigi nende õiguslike ja faktiliste asjaolude hindamine, mis on seotud eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku ametisse nimetamise protsessiga, ei võimalda kõrvaldada igasugust põhjendatud kahtlust selle kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes.

64 Seetõttu leiab ombudsman, et eelotsusetaotluse esitanud kohtuks olev kohtunik ei vasta kahele peamisele kriteeriumile selleks, et tegemist oleks „kohtuga“ ELTL artikli 267 tähenduses, see tähendab nõudele, et kohus peab olema asutatud seaduse alusel, ning sõltumatuse ja erapooletuse nõudele. Nende nõuete täitmata jätmisest kumulatiivselt või eraldi võetuna piisab, et tuvastada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtul ei ole pädevust esitada Euroopa Kohtule eelotsuse küsimusi ELTL artiklis 267 ette nähtud koostöömenetluse raames.

65 Euroopa Komisjon, kes ei väida küll, et eelotsusetaotlus on vastuvõetamatu, märgib, et eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku Sąd Najwyższysse (Poola kõrgeim kohus) nimetamise akt põhines KRSi 28. augusti 2018. aasta resolutsioonil. Kuigi selle resolutsiooni täitmine peatati Naczelny Sąd Administracyjny (Poola kõrgeim halduskohus) 27. septembri ja 8. oktoobri 2018. aasta määrusega, nimetas Poola Vabariigi president selle kohtuniku sellegipoolest Sąd Najwyższysse (Poola kõrgeim kohus). Neil asjaoludel leiab komisjon, et võib tõesti kahelda, kas see kohtunik vastab ELL artikli 19 lõikes 1 ja harta artiklis 47 ette nähtud nõudele, et tegemist peab olema „seaduse alusel moodustatud kohtuga“.

66 Sellega seoses väärib kõigepealt meeldetuletamist, et Euroopa Kohtu väljakujunenud praktika kohaselt võtab Euroopa Kohus selle hindamisel, kas eelotsusetaotluse esitanud organ on „kohus“ ELTL artikli 267 tähenduses – mis on üksnes liidu õiguse alusel lahendatav küsimus – ja kas eelotsusetaotlus on seega vastuvõetav, arvesse asjaolude kogumit, millesse kuuluvad muu hulgas organi asutamine seaduse alusel, tema alalisus, tema kohtualluvuse kohustuslikkus, menetluse võistlevus, õigusnormide kohaldamine organi poolt ning tema sõltumatus (21. jaanuari

2020. aasta kohtuotsus Banco de Santander, C-274/14, EU:C:2020:17, punkt 51 ja seal viidatud kohtupraktika, ning 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 42).

67 Käesoleval juhul esitas eelotsusetaotluse Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus), kes peab *in limine litis* otsustama käesoleva kohtuotsuse punktis 34 nimetatud apellatsioonkaebuse vastuvõetavuse üle ning on riigisisese õiguse alusel kohustatud selleks analüüsima edasikaevatud kohtuotsuse teinud kohtukoosseisu nõuetekohasust.

68 Vaidlust ei ole selles, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) kui selline vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 66 meenutatud nõuetele. Käesoleval juhul tõstatab aga ombudsman küsimuse, kas puudutatud kohtunik, kes kuulub Euroopa Kohtule käesoleva eelotsusetaotluse esitanud üheliikmelisse kohtukoosseisu, vastab nõuetele, millele organ peab vastama, et teda saaks pidada „kohtuks“ ELTL artikli 267 tähenduses.

69 Kui aga eelotsusetaotlus pärineb liikmesriigi kohtult, tuleb eeldada, et see vastab käesoleva kohtuotsuse punktis 66 meenutatud nõuetele, sõltumata selle konkreetsest kohtukoosseisust.

70 Väljakujunenud kohtupraktikast tuleneb nimelt, et ELTL artiklis 267 sätestatud eelotsusemenetluses ei ole Euroopa Kohtu ülesanne tema ja liikmesriigi kohtu vahelist ülesannete jaotust arvestades kontrollida, kas eelotsusetaotluse esitamise otsus on tehtud kooskõlas kohtukorraldust ja -menetlust reguleerivate riigisiseste õigusnormidega. Euroopa Kohus peab seega lähtuma liikmesriigi kohtu esitatud eelotsusetaotlusest, kui seda ei ole riigisiseses õiguses sätestatud võimaliku edasikaebemenetluse käigus tühistatud (14. jaanuari 1982. aasta kohtuotsus Reina, 65/81, EU:C:1982:6, punkt 7, ning 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 44).

71 Lisaks väärib meeldetuletamist, et aluslepingutega loodud kohtusüsteemi alustala on ELTL artiklis 267 ette nähtud eelotsusemenetlus, mille eesmärk on Euroopa Kohtu ja liikmesriikide kohtute vahelise kohtunike dialoogi loomise teel tagada liidu õiguse tõlgendamise ühtsus, mis võimaldab sel viisil kindlustada ka selle õiguse järjepidevuse, täieliku toime ja autonoomia ning lõpuks ka aluslepingutega kehtestatud õiguse ainuomase olemuse (2. märtsi 2021. aasta kohtuotsus A. B. jt (kohtunike nimetamine kõrgeimasse kohtusse – kaebused), C-824/18, EU:C:2021:153, punkt 90 ja seal viidatud kohtupraktika).

72 Käesoleva kohtuotsuse punktis 69 esitatud eelduse võib siiski ümber lükata, kui riigisisese või rahvusvahelise kohtu jõustunud kohtulahend viib järeldusele, et eelotsusetaotluse esitanud kohtuks olev kohtunik ei ole käsitatav sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohtuna ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses, tõlgendatuna lähtuvalt harta artikli 47 teisest lõigust.

73 Kuna käesoleval juhul ei olnud Euroopa Kohtule menetluse suulise osa lõpetamise hetkel teada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtuks oleva kohtuniku kohta oleks tehtud selline jõustunud kohtulahend, ei saa võimalikud rikkumised, mis võidi toime panna tema ametisse nimetamise riigisiseses menetluses, kaasa tuua käesoleva eelotsusetaotluse vastuvõetamatust.

74 Tuleb rõhutada, et käesoleva kohtuotsuse punktis 69 mainitud eeldus kehtib ainult eelotsusetaotluste vastuvõetavuse hindamisel ELTL artikli 267 alusel. Sellest ei saa järeldada, et eelotsusetaotluse esitanud kohtu koosseisu kuuluvate kohtunike ametisse nimetamise tingimused võimaldavad tingimata tagada võimalust pöörduda sõltumatusse, erapooletusse ja seaduse alusel moodustatud kohtusse ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu või harta artikli 47 tähenduses.

75 Lõpuks tuleb täpsustada, nagu märkis kohtujurist oma ettepaneku punktis 77, et käesoleva kohtuotsuse punktidest 68–74 tulenevast hinnangust erinev hinnang võib osutuda vajalikuks asjaoludel, kus lisaks ELTL artikli 267 alusel formaalselt taotluse esitanud kohtuniku või kohtunike isiklikule olukorrale peaksid muud asjaolud mõjutama selle eelotsusetaotluse esitanud kohtu toimimist, millesse need kohtunikud kuuluvad, ning seega kahjustama selle kohtu sõltumatust ja erapooletust.

76 Kõigest eespool toodust tuleneb, et eelotsusetaotlus on vastuvõetav.

Eelotsuse küsimuste analüüs

Esimene kuni viies küsimus

Sissejuhatavad märkused

77 Esimene kuni viies eelotsuse küsimus puudutavad ELL artikli 2, artikli 4 lõike 3, artikli 6 lõigete 1 ja 3 ning artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamist koostoimes harta artikli 47 esimese ja teise lõiguga ning ELTL artikli 267 kolmanda lõiguga ning harta artikli 38 ja direktiivi 93/13 artikli 7 lõigete 1 ja 2 tõlgendamist.

78 Eelotsusetaotluse põhjendustest nähtub siiski, et need küsimused puudutavad sisuliselt ELL artikli 19 lõike 1 teisest lõigust ja harta artiklist 47 tuleneva kohtute sõltumatuse ja erapooletuse põhimõtte tõlgendamist. Lisaks tuleb märkida, et direktiivi 93/13 artikli 7 lõigetes 1 ja 2 on sisuliselt ette nähtud, et tarbijad võivad nõuda, et lõpetataks ebaõiglaste tingimuste seadmine lepingutes, mis müüjad või teenuste osutajad tarbijatega sõlmivad, ja selleks muu hulgas pöörduda pädevasse kohtusse, ning et põhikohtuasi käsitleb eelkõige ebaõiglaste lepingutingimuste tuvastamist.

79 Neil asjaoludel tuleb esimest kuni viiendat küsimust analüüsida üksnes ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu, harta artikli 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõigete 1 ja 2 seisukohast.

Esimene kuni kolmas küsimus

80 Esimese kuni kolmanda küsimusega, mida tuleb analüüsida koos, palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui sõltumatuks ja erapooletuks kohtuks kvalifitseeritakse liikmesriigi kohtu koosseis, millesse kuulub kohtunik, kelle esmakordne kohtunikuametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine tuleneb otsusest, mille on vastu võtnud selles liikmesriigis enne liiduga ühinemist valitsenud mittedemokraatliku režiimi organ, sealhulgas juhul, kui selle kohtuniku nimetamine kohtutesse

pärast režiimi lõppu põhines muu hulgas staažil, mille see kohtunik oli omandanud režiimi kehtimise perioodil, või kui ta andis kohtunikuvande ainult oma esmakordsel kohtunikuametisse nimetamisel selle režiimi organi poolt.

81 Esimene kuni kolmas küsimus puudutavad edasikaevatud kohtuotsuse teinud kohtukoosseisu kuuluvast kolmest kohtunikust ühe, st FO ametisse nimetamisega seotud kolme asjaolu, mida eelotsusetaotluse esitanud kohus peab käesoleva kohtuotsuse punktis 80 viidatud sätteid arvestades problemaatiliseks.

82 Esiteks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et FO nimetas esimest korda kohtunikuametisse Poola RV riiginõukogu, mis oli Poola RV poliitiline täitevvõimuorgan, toonase justiitsministri ettepanekul ja 6. veebruari 1928. aasta dekreetseaduse üldkohtute korralduse kohta alusel, ilma et see ametisse nimetamine oleks põhinenud läbipaistvatel kriteeriumidel, ilma et kohtute omavalitsusorgan või demokraatlike valimiste tulemusel nimetatud pädev ametivõim oleks selle kohtuniku ametisse nimetamise protsessis osalenud ja ilma et oleks olnud tagatud FO tagandamise võimatus.

83 Teiseks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et FO võidi hiljem nimetada kohtuniku ametikohale kõrgemates kohtutes tööstaaži alusel, mille ta oli omandanud kohtunikuna ajavahemikus, mil Poolas kehtis kommunistlik režiim, ning hinnangu alusel tema ülesannete täitmisele kohtuniku ametikohal, millele sama režiim oli ta nimetanud.

84 Kolmandaks märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et FO ei andnud pärast Poola RV kommunistliku režiimi lõppemist kohtunikuvannet, vaid tõotas selle režiimi poolt esimest korda kohtunikuks nimetamisel muu hulgas kaitsta kommunistliku riigi poliitilist korda.

85 Sellega seoses tuleb kõigepealt märkida, et esitatud küsimused puudutavad asjaolusid, mis kõik leidsid aset enne 1. maid 2004, mil Poola Vabariik ühines liiduga.

86 Väärib aga meeldetuletamist, et Euroopa Kohtul on pädevus tõlgendada liidu õigust ainult seoses selle kohaldamisega uues liikmesriigis alates viimase liiduga ühinemise kuupäevast (vt selle kohta 10. jaanuari 2006. aasta kohtuotsus Ynos, C-302/04, EU:C:2006:9, punkt 36 ja seal viidatud kohtupraktika).

87 Tuleb siiski märkida, et küsimus, mille eelotsusetaotluse esitanud kohus peab käesoleval juhul *in limine litis* lahendama, ei puuduta olukorda, mille kõik tagajärjed oleksid tekkinud enne Poola Vabariigi ühinemist liiduga (vt selle kohta 3. septembri 2014. aasta kohtuotsus X, C-318/13, EU:C:2014:2133, punkt 23, ning 6. oktoobri 2016. aasta kohtuotsus Paoletti jt, C-218/15, EU:C:2016:748, punkt 41). Nimelt piisab, kui tõdeda, et kuigi FO nimetati kohtuniku ametikohale enne ühinemist, on tal praegu kohtuniku staatus ja ta täidab sellele staatusele vastavaid ülesandeid.

88 Lisaks sellele tõdemusele Euroopa Kohtu pädevuse kohta tuleb märkida, et kuigi kohtukorraldus liikmesriikides kuulub nende endi pädevusse, peavad nad selle pädevuse teostamisel siiski täitma kohustusi, mis tulenevad neile liidu õigusest (20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 48).

89 Nagu on ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus sätestatud, on liikmesriikide ülesanne näha ette õiguskaitsevahendite ja menetluste süsteem, mis tagaks õigussubjektidele, et järgitakse nende õigust tõhusale kohtulikule kaitsele liidu õigusega hõlmatud valdkondades. Õigussubjektidele

liidu õigusest tulenevate õiguste tõhusa kohtuliku kaitse põhimõte, millele on viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, on liidu õiguse üldpõhimõte, mis tuleneb liikmesriikide ühistest põhiseaduslikest tavadest, mida on tunnustatud Roomas 4. novembril 1950 allakirjutatud Euroopa inimõiguste ja põhivabaduste kaitse konventsiooni (edaspidi „EIÕK“) artiklites 6 ja 13 ning mida nüüd on kinnitatud harta artiklis 47. Seega tuleb viimati nimetatud sätet ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tõlgendamisel nõuetekohaselt arvesse võtta (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 102 ja seal viidatud kohtupraktika).

90 Mis puudutab ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu esemelist kohaldamisala, siis selles sättes on viidatud „liidu õigusega hõlmatud valdkondadele“, sõltumata olukorrast, milles liikmesriigid seda õigust harta artikli 51 lõike 1 tähenduses kohaldavad (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 103 ja seal viidatud kohtupraktika).

91 Seega peab iga liikmesriik ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu kohaselt eelkõige tagama, et organid, mis liidu õiguse määratletud tähenduses „kohtuna“ kuuluvad tema õiguskaitsevahendite süsteemi liidu õigusega hõlmatud valdkondades ning mis järelikult kohtuna võivad lahendada liidu õiguse kohaldamise või tõlgendamise küsimusi, vastaksid tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 104 ja seal viidatud kohtupraktika).

92 Käesoleval juhul on selge, et selline Poola üldkohus nagu Sąd Apelacyjny we Wrocławiu (Wrocławi apellatsioonikohus), kes peab – nagu põhikohtuasja kontekstis – lahendama liidu õigusnormide, st direktiivi 93/13 kohaldamise ja tõlgendamise küsimusi, kuulub liidu õiguse määratletud tähenduses „kohtuna“ Poola õiguskaitsevahendite süsteemi „liidu õigusega hõlmatud valdkondades“ ELL artikli 19 lõike 1 teise lõigu tähenduses, mistõttu peab ta vastama tõhusa kohtuliku kaitse nõuetele.

93 Kindlustamaks, et niisugusel kohtul endal oleks võimalik tagada ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus nõutud tõhusat kohtulikku kaitset, on esmatähtis säilitada kohtu sõltumatus ja erapooletus, nagu kinnitab ka harta artikli 47 teine lõik, mille kohaselt on asja arutamine „sõltumatus“ kohtus üks nõuetest, mis on seotud põhiõigusega tõhusale õiguskaitsevahendile (16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 65 ja seal viidatud kohtupraktika).

94 Nagu Euroopa Kohus on korduvalt toonitanud, on kohtute sõltumatuse ja erapooletuse nõue, mis kuulub olemuslikult õigusemõistmise ülesande juurde, oluline osa hartaga tagatud õigusest tõhusale kohtulikule kaitsele ja põhiõigusest õiglasele kohtulikule arutamisele, mis on ülimalt tähtis, et tagada liidu õigusest õigussubjektidele tulenevate õiguste kogumi ja ELL artiklis 2 osutatud liikmesriikide ühiste väärtuste, eeskätt õigusriigi väärtuse kaitse (16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 66 ja seal viidatud kohtupraktika).

95 Väljakujunenud kohtupraktikast ilmneb, et liidu õiguse kohaselt nõutavad sõltumatuse ja erapooletuse tagatised eeldavad selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas kohtuorgani koosseisu, selle liikmete nimetamist, ametiaja kestust ning nende taandumise, taandamise ja ametist vabastamise aluseid ning mis võimaldavad välistada õigussubjektide mis tahes põhjendatud kahtlusi, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja

kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 67 ja seal viidatud kohtupraktika).

96 Sellega seoses on oluline, et kohtunikud oleksid kaitstud välise sekkumise või surve eest, mis võiks ohustada nende sõltumatust ja erapooletust. Normid, mis reguleerivad kohtunike staatust ja tegevust kohtunikuametis, peavad eelkõige võimaldama välistada igasuguse otsese mõju juhiste kujul, aga ka kaudsema mõju vormid, mis võivad asjaomaste kohtunike otsuseid suunata, ning välistada seega nende sõltumatuse või erapooletuse kuvandi puudumise, mis võib nõrgendada usaldust, mida kohtud peavad demokraatlikus ühiskonnas ja õigusriigis õigussubjektidele sisendama (16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 69 ja seal viidatud kohtupraktika).

97 Seetõttu on vaja, et kohtunike ametisse nimetamise otsuste vastuvõtmise sisulised tingimused ja menetlusnormid oleksid sellised, et need ei saaks tekitada pärast ametisse nimetamiste toimumist õigussubjektidel põhjendatud kahtlusi selle suhtes, kas asjasse puutuvad kohtunikud on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas nad on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalsed. Selleks on eelkõige vaja, et need tingimused ja normid oleksid välja töötatud nii, et need vastaksid käesoleva kohtuotsuse eelmises punktis nimetatud nõuetele (vt selle kohta 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

98 Käesoleva kohtuotsuse punktides 94–97 meenutatud nõuded kehtivad eelkõige kohtu suhtes, kellele on liikmesriigi õigusega antud pädevus direktiivi 93/13 artikli 7 lõigete 1 ja 2 alusel kohustada müüjaid või teenuste osutajaid lõpetama ebaõiglaste tingimuste seadmine tarbijatega sõlmitud lepingutes. Viimati nimetatud säte kinnitab nimelt tarbijate õigust tõhusale õiguskaitsevahendile, kui nad leiavad, et need tingimused on neile kahju tekitanud.

99 Põhikohtuasjas paluvad hagejad hüvitada kahju, mis on väidetavalt neile tekkinud käesoleva kohtuotsuse punktis 31 kirjeldatud lepingutingimuste väidetava ebaõigluse tõttu selle direktiivi tähenduses. Kõnealune vaidlus vastab seega olukorrale, mida reguleerib liidu õigus, mistõttu hagejad võivad põhjendatult nõuda tõhusat kohtulikku kaitset, mis on neile tagatud harta artikliga 47 (vt selle kohta 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus), C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982, punkt 81).

100 Oma esimese kolme küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus selgitada, kas käesoleva kohtuotsuse punktides 82–84 viidatud Poola Vabariigi liiduga ühinemisele eelnenud asjaolud mõjutavad praegu kohtukoosseisu kuuluva kohtuniku sõltumatust ja erapooletust.

101 Selline mõju saab aga olla tõendatud üksnes siis, kui on tõendatud seos nende riigisiseste õigusnormide, mille alusel need asjaolud aset leidsid, ning selle vahel, kui õigussubjektidel tekivad praegu põhjendatud ja tõsised kahtlused puudutatud kohtuniku sõltumatus ja erapooletuse suhtes.

102 Eelotsusetaotluse esitanud kohus põhjendab oma kahtlusi selles küsimuses ainuüksi kaalutlusega, et kohtunikud, kelle on ametisse nimetanud endise Poola mittedemokraatliku režiimi organid, ei ole „sõltumatud“, sest need organid on nad ametisse nimetanud, kuna nad on osa oma staažist omandanud selle režiimi kehtimise perioodil ja kuna nad andsid kohtunikuvande ainult sel perioodil.

103 Ta lisab, et kuigi pärast Poola RV kommunistliku režiimi lõppu rakendati teatud lustratsioonimeetmeid, lubas kommunistlikule režiimile järgnenud demokraatlik põhiseaduslik kord selle režiimi organite poolt ametisse nimetatud kohtunikel üldjuhul ametisse jääda, mida kinnitas ka Poola valitsus Euroopa Kohtus toimunud istungil. Esimesed kolm küsimust puudutavad seega niisuguste kohtunike olukorda, kes jäeti ametisse pärast Poola RV mittedemokraatliku režiimi lõppu.

104 Sellega seoses väärib meeldetuletamist, et Poola Vabariik pidi liiduga ühinemiseks vastama kriteeriumidele, mida peavad täitma kandidaatriigid, nagu need määrati kindlaks 21. ja 22. juunil 1993 Kopenhaagenis toimunud Euroopa Ülemkogul. Need kriteeriumid nõuavad eelkõige, et kandidaatriigil „peavad olema stabiilsed institutsioonid, mis tagavad demokraatia, õigusriigi, inimõigused ning rahvusvähemuste austamise ja kaitse“. Samuti on ELL artiklis 49, milles on ette nähtud iga Euroopa riigi võimalus esitada liidu liikmeks astumise avaldus, täpsustatud, et liit ühendab riike, kes on vabalt ja vabatahtlikult omaks võtnud ELL artiklis 2 nimetatud ühised väärtused – mille hulka kuuluvad ka õigusriigi väärtused –, kes austavad neid väärtusi ning kes võtavad endale kohustuse neid edendada (vt selle kohta 20. aprilli 2021. aasta kohtuotsus Repubblika, C-896/19, EU:C:2021:311, punkt 61). Seega peeti Poola Vabariigi liiduga ühinemise hetkel kohtusüsteemi üldjoontes liidu õigusega kooskõlas olevaks.

105 Käesoleva kohtuotsuse punktides 103 ja 104 meenutatud kontekstis ei viita eelotsusetaotluse esitanud kohus ühelegi asjaolule, mis näitaks, miks võivad tingimused, milles enne Poola RV mittedemokraatliku režiimi lõppu nimetati esimest korda ametisse kohtunik, kes jäi sellesse ametisse ka pärast režiimi lõppu, tekitada õigussubjektidel põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes õigusemõistmise ülesannete täitmisel.

106 Eelkõige ei ilmne eelotsusetaotlusest ühtegi selget ja konkreetset selgitust, millest nähtuks, kuidas sellise kohtuniku esmakordse ametisse nimetamise tingimused võimaldaksid mis tahes isikul, institutsioonil või asutusel praegu teda alusetult mõjutada.

107 Nendest seikadest tuleneb, et asjaolusid, mis on seotud kohtuniku esmakordse ametisse nimetamisega, mis leidis aset ajavahemikus, mil kehtis Poola RV mittedemokraatlik režiim, nagu neid on kirjeldatud käesoleva kohtuotsuse punktides 82–84, ei saa iseenesest pidada sellisteks, mis tekitavad õigussubjektidel põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes hilisemate õigusemõistmise ülesannete täitmisel.

108 Kõiki eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb esimesele kuni kolmandale küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et liikmesriigis kohtuniku esmakordne ametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine tuleneb otsusest, mille on vastu võtnud selles liikmesriigis enne liiduga ühinemist valitsenud mittedemokraatliku režiimi organ, sealhulgas juhul, kui selle kohtuniku nimetamine kohtutesse pärast režiimi lõppu põhines muu hulgas staažil, mille see kohtunik oli omandanud režiimi kehtimise perioodil, või kui ta andis kohtunikuvande ainult oma esmakordsel kohtunikuametisse nimetamisel selle režiimi organi poolt, ei ole iseenesest selline, mis võiks õigussubjektidel tekitada põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes ega seega seada kahtluse alla, et kohtukoosseis, millesse ta kuulub, on sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohus.

Neljas ja viies küsimus

109 Neljanda ja viienda küsimusega palub eelotsusetaotluse esitanud kohus sisuliselt selgitada, kas ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega on vastuolus see, kui sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks kvalifitseeritakse liikmesriigi kohtu koosseis, millesse kuulub kohtunik, kelle esmakordne kohtunikuametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine on aset leidnud kas tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest organi poolt, mis on moodustatud õigusnormide alusel, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus on hiljem põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistanud, või tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest õiguspäraselt moodustatud organi poolt, kuid menetluses, mis ei olnud ei läbipaistev ega avalik ja mida ei saanud kohtus vaidlustada.

110 Mis puudutab esimest asjaolu, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) tuvastas 20. juuni 2017. aasta kohtuotsuses muu hulgas, et põhiseaduse artikli 187 lõikega 3 – milles on ette nähtud, et KRSi valitud liikmete ametiaeg on neli aastat – on vastuolus 12. mai 2011. aasta KRSi seaduse artikli 13 lõige 3 tõlgendatuna nii, et üldkohtute kohtunike hulgast valitud KRSi liikmete ametiaeg on individuaalne. Neil asjaoludel on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud sisuliselt küsimus, kas asjaolu, et kaks edasikaevatud kohtuotsuse teinud kohtukoosseisu liiget nimetati Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) kohtuniku ametikohale resolutsioonide alusel, mille KRS võttis vastu koosseisus, mis selle liikmete enamiku osas tuleneb õigusnormidest, mille Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) on hiljem põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistanud, mõjutab nende kohtunike sõltumatust.

111 Mis puudutab teist asjaolu, siis märgib eelotsusetaotluse esitanud kohus, et ajavahemikus, mis vahetult järgnes Poola RV kommunistliku režiimi lõpule, nimetati selle režiimi poolt ametisse nimetatud kohtunikud kõrgemate kohtute kohtunike ametikohtadele uues asutatud KRSis toimunud menetluse tulemusel, mis ei olnud siiski ei läbipaistev ega avalik, kusjuures KRSi resolutsioone ei saanud kuni 2007. aastani ka kohtus vaidlustada. Neid asjaolusid arvestades on eelotsusetaotluse esitanud kohtul tekkinud küsimus, kas asjaolu, et edasikaevatud kohtuotsuse teinud kohtukoosseisu üks liikmetest nimetati Sąd Apelacyjny we Wrocławiusse (Wrocławi apellatsioonikohus) sel perioodil, seab kahtluse alla tema sõltumatuse.

112 Sellega seoses tuleb märkida, et käesoleva kohtuotsuse punktides 89–97 viidatud Euroopa Kohtu praktika on asjakohane ka neljanda ja viienda küsimuse analüüsimisel.

113 Peale selle on Euroopa Kohus juba leidnud, et tagatised sõltumatusse, erapooletusse ja seaduse alusel moodustatud kohtusse pöördumiseks ning eelkõige tagatised, mis määravad kindlaks niisuguse kohtu mõiste ja koosseisu, kujutavad endast õiguse õiglasele kohtumenetlusele nurgakivi. Selle kontrollimine, kas oma koosseisu poolest kujutab organ endast niisugust kohut – kui selle suhtes tekib tõsine kahtlus –, on vajalik usalduse jaoks, mida demokraatliku ühiskonna kohtud peavad õigussubjektile sisendama (vt selle kohta 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsus uuesti läbivaatamine Simpson *vs.* nõukogu ja HG *vs.* komisjon, C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232, punkt 57 ja seal viidatud kohtupraktika).

114 Võttes arvesse asjaomaste kohtunike ametisse nimetamist puudutavaid asjaolusid, tekib seega küsimus, kas neid kohtunikke saab pidada „sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks liidu õiguse tähenduses“.

115 Selle mõistega seoses nähtub harta artikli 47 teise lõigu esimesest lausest, mis sisuliselt peegeldab – nagu on juba meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktis 89 – liidu õiguses kehtivat tõhusa kohtuliku kaitse üldpõhimõtet, millele on samuti viidatud ELL artikli 19 lõike 1 teises lõigus, et igaühel on õigus õiglasele ja avalikule asja arutamisele mõistliku aja jooksul sõltumatus ja erapooletus seaduse alusel moodustatud kohtus (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 122).

116 Lisaks, kuna harta sisaldab EIÕKga tagatud õigustele vastavaid õigusi, on harta artikli 52 lõike 3 eesmärk tagada vajalik kooskõla hartas sätestatud õiguste ja nende vastavate õiguste vahel, mis on tagatud EIÕKga, ilma et sellega kahjustataks liidu õiguse autonoomiat. Selgitustes põhiõiguste harta kohta (ELT 2007, C 303, lk 17) on märgitud, et harta artikli 47 teine lõik vastab EIÕK artikli 6 lõikele 1. Euroopa Kohus peab seega tagama, et tõlgendusega, mille ta harta artikli 47 teisele lõigule annab, oleks kindlustatud kaitse tasemel, mis ei ole vastuolus EIÕK artikli 6 lõikes 1 tagatuga, nagu seda on tõlgendanud Euroopa Inimõiguste Kohus (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 123).

117 Sellega seoses on Euroopa Inimõiguste Kohus muu hulgas rõhutanud, et kuigi EIÕK artikli 6 lõikega 1 tagatud õigus „seaduse alusel moodustatud kohtule“ kujutab endast autonoomset õigust, on sellel siiski väga tihe seos „sõltumatuse“ ja „erapooletuse“ tagatisega selle sätte tähenduses. Nii leidis nimetatud kohus oma 1. detsembri 2020. aasta otsuses Guðmundur Andri Ástráðsson *vs*. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, punktid 231 ja 233) muu hulgas, et kuigi EIÕK artikli 6 lõike 1 institutsionaalsetest nõuetest igaüks järgib konkreetset eesmärki, mis teeb neist õiglase kohtuliku arutamise konkreetsed tagatised, on nende ühine joon see, et nende eesmärk on järgida aluspõhimõtteid, milleks on õiguse ülimuslikkus ja võimude lahusus, täpsustades sellega seoses, et iga nimetatud nõude aluseks on kohustus kaitsta usaldust, mida kohtuvõim peab õigussubjektile sisendama, ning kohtuvõimu sõltumatust teistest võimuharudest (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 124).

118 Täpsemalt tuleb õigusriigi toimimist iseloomustava võimude lahususe põhimõtte kohaselt tagada kohtute sõltumatus eelkõige seadusandlikust ja täitevvõimust (vt selle kohta 16. novembri 2021. aasta kohtuotsus Prokuratura Rejonowa w Mińsku Mazowieckim jt, C-748/19–C-754/19, EU:C:2021:931, punkt 68 ja seal viidatud kohtupraktika).

119 Nagu on meenutatud käesoleva kohtuotsuse punktides 95 ja 96, eeldavad sõltumatuse ja erapooletuse nõue selliste normide olemasolu, mis puudutavad muu hulgas organi koosseisu ja selle liikmete ametisse nimetamist, mis võimaldavad välistada õigussubjektide igasuguse põhjendatud kahtluse selle suhtes, kas nimetatud organ on väljaspool väliste tegurite haardeulatust ja kas ta on vastanduvaid huvisid arvestades neutraalne (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 128).

120 Mis täpsemalt puudutab kohtunike ametisse nimetamise protsessi, siis tõdes Euroopa Inimõiguste Kohus ka oma 1. detsembri 2020. aasta otsuses Guðmundur Andri Ástráðsson *vs*. Island (CE:ECHR:2020:1201JUD002637418, punktid 227 ja 232), et arvestades põhimõttelisi tagajärgi, mille see protsess toob kaasa kohtuvõimu nõuetekohasele toimimisele ja legitiimsusele demokraatlikus riigis, kus valitseb õiguse ülimuslikkus, on selline protsess tingimata olemuslikult seotud mõistega „seaduse alusel moodustatud kohus“ EIÕK artikli 6 lõike 1 tähenduses, kuid

täpsustas seejuures, et selle sätte tähenduses hinnatakse kohtu sõltumatust muu hulgas selle alusel, mil viisil kohtu liikmed on ametisse nimetatud (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 125).

121 Lisaks tuletas Euroopa Kohus 26. märtsi 2020. aasta kohtuotsuse uuesti läbivaatamine Simpson *vs.* nõukogu ja HG *vs.* komisjon (C-542/18 RX-II ja C-543/18 RX-II, EU:C:2020:232) punktis 73 meelde – viidates sellega seoses Euroopa Inimõiguste Kohtu väljakujunenud praktikale –, et väljendi „seaduse alusel moodustatud“ lisamine EIÕK artikli 6 lõike 1 esimesse lausesse on kantud eesmärgist vältida seda, et kohtusüsteemi korraldus jääks täitevvõimu meelevalda, ja tagada, et see valdkond oleks reguleeritud seadusega, mille seadusandlik võim on vastu võtnud kooskõlas tema toimimist ja pädevust käsitlevate normidega. See väljend peegeldab eelkõige õigusriigi põhimõtet ega puuduta mitte üksnes kohtu eksisteerimise kui sellise õiguslikku alust, vaid ka kohtu koosseisu igas kohtuasjas ning mis tahes muid riigisiseseid sätteid, mille järgimata jätmine muudab ühe või mitme kohtuniku osalemise asja läbivaatamisel õigusvastaseks, ja mille hulka kuuluvad iseäranis vastava kohtu liikmete sõltumatust ja erapooletust puudutavad sätted (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 129).

122 Euroopa Kohus on seega leidnud, et asjaomases kohtusüsteemis kohtunike ametisse nimetamisel esinev nõuetele mittevastavus toob kaasa seaduse alusel moodustatud kohtu nõude rikkumise eelkõige juhul, kui see nõuetele mittevastavus on niisugust laadi ja niisuguse raskusastmega, mis tekitab tegeliku ohu, et teised võimuharud, iseäranis täitevvõim, võivad rakendada kaalutlusõigust selle piire põhjendamatult ületades, ohustades niimoodi ametisse nimetamise protsessi tulemuse usaldusväärsust ja tekitades õigussubjektidel põhjendatud kahtluse puudutatud kohtuniku või kohtunike sõltumatuse ja erapooletuse suhtes, mis on nii juhul, kui kõne all on alusnormid, mis moodustavad lahutamatu osa kohtusüsteemi ülesehitusest ja toimimisest (6. oktoobri 2021. aasta kohtuotsus W. Ż. (kõrgeima kohtu erakorralise kontrolli ja avalike asjade kolleegium – ametisse nimetamine), C-487/19, EU:C:2021:798, punkt 130 ja seal viidatud kohtupraktika).

123 Sellest kohtupraktikast nähtub, et iga viga, mis võib esineda kohtuniku ametisse nimetamise menetluses, ei tekita kahtlust selle kohtuniku sõltumatuses ja erapooletuses ega järelikult selles, et kohtukoosseis, millesse ta kuulub, on „sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohus“ liidu õiguse tähenduses.

124 Nagu on märgitud käesoleva kohtuotsuse punktis 112, kahtleb eelotsusetaotluse esitanud kohus praegusel juhul selles, kas edasikaevatud kohtuotsuse teinud kohtukoosseisu võib sellese kuuluvaid liikmeid arvestades pidada „sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks“.

125 Mis puudutab esimest olukorda, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ja mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 110, nimelt seda, et liikmesriigi kohtu teatud liikmed nimetati sellesse kohtusse resolutsioonide alusel, mille on vastu võtnud organ, mille koosseis tulenes hiljem selle liikmesriigi konstitutsioonikohtu poolt põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistatud õigusnormidest, siis tuleb märkida, et eelotsusetaotlusest nähtub, et käesoleval juhul ei võtnud Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) 20. juuni 2017. aasta kohtuotsuses seisukohta KRSi sõltumatuse suhtes. Õigusnormid, mis nimetatud kohtuotsusega tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks, puudutasid sisuliselt KRSi liikmete individuaalset ametiaega ning jaotusreegleid, mille alusel need liikmed Poola kohtutes valiti.

126 Neil tingimustel ei saa ainuüksi asjaolu, et õigusnormid, mille alusel KRS oli toona moodustatud, tunnistati põhiseadusega vastuolus olevaks – millele on viidatud käesoleva kohtuotsuse punktis 110 –, seada kahtluse alla selle organi sõltumatust ega tekitada õigussubjektidel seega kahtlusi asjaomaste kohtunike sõltumatuse suhtes välistest teguritest.

127 Just see asjaolu eristabki käesolevat kohtuasja kohtuasjadest, milles tehti 19. novembri 2019. aasta kohtuotsus A. K. jt (kõrgeima kohtu distsiplinaarkolleegiumi sõltumatus) (C-585/18, C-624/18 ja C-625/18, EU:C:2019:982) ning 15. juuli 2021. aasta kohtuotsus komisjon *vs.* Poola (kohtunike distsiplinaarkord) (C-791/19, EU:C:2021:596). Nimelt erinevalt õigusnormidest, mille alusel oli moodustatud KRS, kelle resolutsioonide põhjal nimetati ametisse põhikohtuasjas kõne all olevad kohtunikud, tugevdasid nende kahe kohtuotsuse aluseks olnud kohtuasjades käsitletud õigusnormid, mille alusel muudeti KRSi koosseisu, seadusandliku ja täitevvõimu mõju KRSi liikmete valimisele viisil, mis võis õigussubjektidel tekitada põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi nendes kohtuasjades kõne all olnud KRSi sõltumatuse suhtes ja tema rolli suhtes kohtunike ametisse nimetamise protsessis, mida need kohtuasjad puudutasid, ning sellest tulenevalt kõnealuste kohtunike ja selle kohtu sõltumatuse suhtes, millesse nad kuuluvad.

128 Viimati nimetatud järeldust kinnitas Euroopa Inimõiguste Kohus, kes otsustas, et Sąd Najwyższy (Poola kõrgeim kohus) Izba Dyscyplinarna (distsiplinaarkolleegium) liikmete ametisse nimetamise menetlust KRSi sellise koosseisu ettepaneku alusel, mis on moodustatud eelmises punktis viidatud kohtuotsuste aluseks olnud kohtuasjades käsitletud õigusaktide alusel, mõjutasid põhjendamatult seadusandlik ja täitevvõim ning see on iseenesest EIÕK artikli 6 lõikega 1 vastuolus (vt selle kohta EIK 22. juuli 2021. aasta kohtuotsus Reczkowicz *vs.* Poola, CE:ECHR:2021:0722JUD004344719, punkt 276).

129 Pealegi ei ole eelotsusetaotluse esitanud kohus esitanud konkreetseid andmeid, mis kinnitaksid õigussubjektide põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi asjaomaste kohtunike sõltumatuse ja erapooletuse suhtes tulenevalt asjaolust, et Trybunał Konstytucyjny (konstitutsioonikohus) tunnistas põhiseadusega vastuolus olevaks õigusnormid, mille alusel moodustati KRS, kes osales menetluses, mille tulemusena nimetati need kohtunikud ametisse.

130 Sama järeldus tuleb teha ka teise olukorra kohta, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab ja mida on mainitud käesoleva kohtuotsuse punktis 111, nimelt selle kohta, et liikmesriigi kohtu liikmetest ühe kandidatuur kohtuniku ametikohale esitati õiguspäraselt moodustatud organi poolt, kuid menetluses, mis ei olnud toona ei läbipaistev ega avalik ja mida ei saanud kohtus vaidlustada. Nimelt ei nähtu eelotsusetaotlusest, et KRS, nagu see oli moodustatud pärast Poola RV mittedemokraatliku režiimi lõppu, ei oleks olnud täitev- ja seadusandlikust võimust sõltumatu.

131 Selles kontekstis ei saa asuda seisukohale, et käesoleva kohtuotsuse punktides 110 ja 111 mainitud asjaolud, millele eelotsusetaotluse esitanud kohus viitab oma neljandas ja viiendas eelotsuse küsimuses, võivad tõendada kohtunike ametisse nimetamist reguleerivate alusnormide rikkumist käesoleva kohtuotsuse punktis 122 meenutatud kohtupraktika tähenduses.

132 Eespool toodud kaalutlusi silmas pidades tuleb neljandale ja viiendale küsimusele vastata, et ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, harta artiklit 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks kvalifitseeritakse liikmesriigi kohtu koosseis, millesse kuulub kohtunik, kelle esmakordne kohtunikuametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine on aset leidnud kas tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest organi

poolt, mis on moodustatud õigusnormide alusel, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus on hiljem põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistanud, või tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest õiguspäraselt moodustatud organi poolt, kuid menetluses, mis ei olnud ei läbipaistev ega avalik ja mida ei saanud kohtus vaidlustada, kui selline nõuetele mittevastavus ei ole niisugust laadi ja niisuguse raskusastmega, mis tekitab tegeliku ohu, et teised võimuharud, iseäranis täitevvõim, võivad rakendada kaalutlusõigust selle piire põhjendamatult ületades, ohustades niimoodi ametisse nimetamise protsessi tulemuse usaldusväärsust ja tekitades õigussubjektidel tõsiseid ja põhjendatud kahtlusi puudutatud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes.

Kuues ja seitsmes küsimus

133 Võttes arvesse esimesele kuni viiendale küsimusele antud vastuseid, ei ole kuuendale ja seitsmendale küsimusele vaja vastata.

Kohtukulud

134 Kuna põhikohtuasja poolte jaoks on käesolev menetlus eelotsusetaotluse esitanud kohtus pooleli oleva asja üks staadium, otsustab kohtukulude jaotuse liikmesriigi kohus. Euroopa Kohtule seisukohtade esitamisega seotud kulusid, välja arvatud poolte kohtukulud, ei hüvitata.

Esitatud põhjendustest lähtudes Euroopa Kohus (suurkoda) otsustab:

1. **ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, Euroopa Liidu põhiõiguste harta artiklit 47 ning nõukogu 5. aprilli 1993. aasta direktiivi 93/13/EMÜ ebaõiglaste tingimuste kohta tarbijalepingutes artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et asjaolu, et liikmesriigis kohtuniku esmakordne ametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine tuleneb otsusest, mille on vastu võtnud selles liikmesriigis enne Euroopa Liiduga ühinemist valitsenud mittedemokraatliku režiimi organ, sealhulgas juhul, kui selle kohtuniku nimetamine kohtutesse pärast režiimi lõppu põhines muu hulgas staažil, mille see kohtunik oli omandanud režiimi kehtimise perioodil, või kui ta andis kohtunikuvande ainult oma esmakordsel kohtunikuametisse nimetamisel selle režiimi organi poolt, ei ole iseenesest selline, mis võiks õigussubjektidel tekitada põhjendatud ja tõsiseid kahtlusi kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes ega seega seada kahtluse alla, et kohtukoosseis, millesse ta kuulub, on sõltumatu, erapooletu ja seaduse alusel moodustatud kohus.**

2. **ELL artikli 19 lõike 1 teist lõiku, põhiõiguste harta artiklit 47 ning direktiivi 93/13 artikli 7 lõikeid 1 ja 2 tuleb tõlgendada nii, et nendega ei ole vastuolus see, kui sõltumatuks, erapooletuks ja seaduse alusel moodustatud kohtuks kvalifitseeritakse liikmesriigi kohtu koosseis, millesse kuulub kohtunik, kelle esmakordne kohtunikuametisse nimetamine või hilisem kõrgemasse kohtusse nimetamine on aset leidnud kas tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest organi poolt, mis on moodustatud õigusnormide alusel, mille liikmesriigi konstitutsioonikohus on hiljem põhiseadusega vastuolus olevaks tunnistanud, või tulenevalt kohtuniku ametikohale tema kandidatuuri esitamisest õiguspäraselt moodustatud organi poolt, kuid menetluses, mis ei olnud ei läbipaistev ega avalik ja mida ei saanud kohtus vaidlustada, kui selline nõuetele mittevastavus ei ole niisugust laadi ja niisuguse raskusastmega, mis tekitab tegeliku ohu, et teised võimuharud, iseäranis täitevvõim, võivad rakendada**

kaalutlusõigust selle piire põhjendamatult ületades, ohustades niimoodi ametisse nimetamise protsessi tulemuse usaldusväärsust ja tekitades õigussubjektidel tõsiseid ja põhjendatud kahtlusi puudutatud kohtuniku sõltumatuse ja erapooletuse suhtes.

Allkirjad